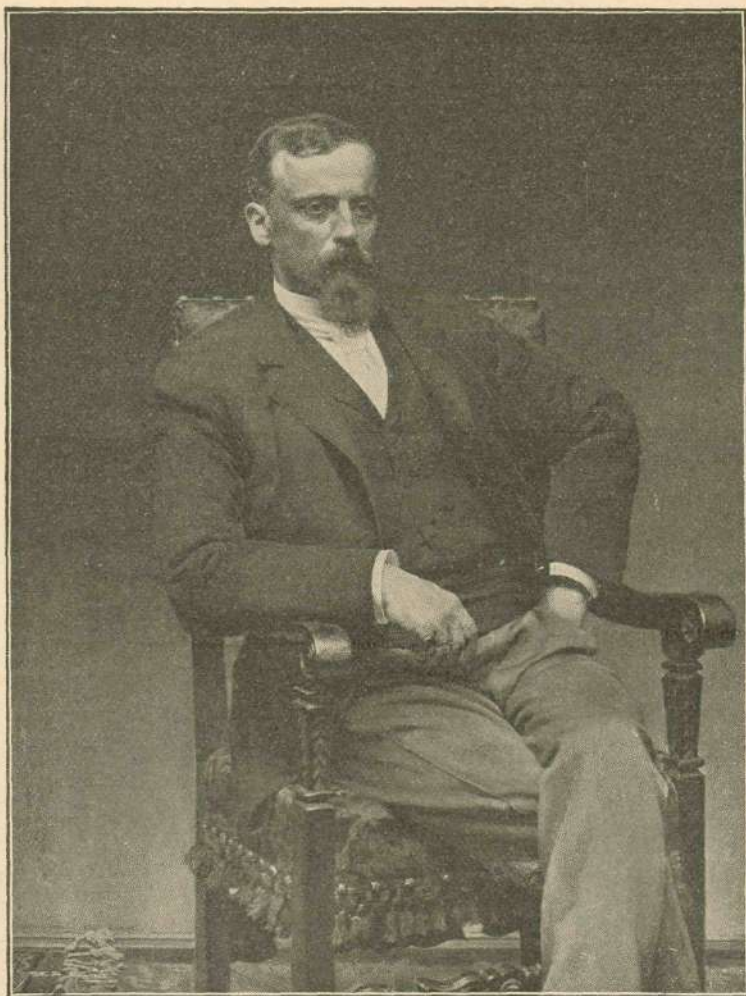

je izdala „Slovenska Matica“. Ta del opisuje vojne Poljske s Kozaki in z njihovim vodjem Chmielnickim, ki so se vršile od l. 1647. dalje. Ostala dva dela slikata divje boje Poljakov z raznimi sovražniki, zlasti s Švedi in Turki. Ideja, ki je vodila pisatelja v tej trilogiji, je bila: opisati neizcrpljivo moč poljskega naroda. Chmielnicki je

izdajalsko prestopili na stran švedskega kralja Karola Gustava samo zaradi lepih obljub! V kratkem je bila v švedskih rokah vsa Poljska, kolikor je niso ugrabili že drugi sovražniki. Poljske ni bilo več! Jan Kazimir, kralj poljski, je bil pobegnil v Šlezijo; obupal je, da bi se mogel vrniti še kdaj v domovino. Bil je kralj brez kraljestva . . .

Henrik Sienkiewicz.

ugrabil velik kos Poljske, oslabil ji je moč v bitvah pri Korsunu, Piřavicah, Konstantinovem, ob Zbaražu itd. Dasi je bil pobit, je še vedno napadal Poljsko na jugu. Na vzhodu so grozili Rusi, katerim sta velevala Chowańsky in Trubecky. Na jugozahodu so silili v deželu Ogrri. Od severa in zahoda so pridri Švedi. Skoro vsi poljski plemiči so

ki so prišle iz Egipta, pravi: „Tudi pokorni egiptovski bojovníki niso ostali v svojih roparskih gnezdih. Kateri so sedeli v rojni Kairi, kateri so vsak večer zrlí plameneče stene piramid, kateri so blodili po tebenskih razvalinah, kateri so bivali v onih skritih krajih,

Toda nenadoma se je zbudil patrijotizem v srcih Poljakov. Vzdrabili so ga menihi romarske cerkve na Jasni góri pri Częstochowi, ker so cerkev in ob njej stoječi samostan tako hrabro branili proti Švedom, da so ti naposled morali opustiti obleganje. Po krvavih bojih, kakršnih je bilo malo v zgodovini, se je Poljska zopet otresla vseh sovražnikov. V neskaljenem sijaju je za bleščala krona poljska.

Pa kmalu je grozila Poljski nova velika nevarnost. Lubomirski, „prekletega spomina“ — s tem groznim epitetom ga nazivlje Sienkiewicz — je naščuval veliko vstajo. Zopet so bile moči domovine oslabiljene. In prav v tem času se ji je bližala največja nevihta. Celi Islam je vstal l. 1672., da bi zdrobil Lechistan (Poljsko), ki je „s krvavečimi prsi zaslanjal Evropo pred Turki in Tatari.“ Kako krasno popisuje ¹⁾ Sienkiewicz zbiranje turških čet! O trumah,

¹⁾ Pan Wołodyjowski. Tom III. Rozd. IX.